

Militaire Spectator.

Donderdag, den 27sten September.

De *Militaire Spectator* verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nummers, bij alle Postdirecteuren en Boekhandelaren, door het geheele Koninkrijk à f 2,25, franco per post. De Jaargang zal de 40 nummers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator*.

I E T S

OVER DE

TOEKOMSTIGE ZAMENSTELLING VAN HET NEDERLANDSCHE — VOORNAMELIJK VAN HET RUSTENDE — LEGER.

De zoo vele en verschillende opofferingen, welke het Nederlandsche volk zich, sinds twee jaren, met eene als het ware - kwistige vaderlandsliefde, getroost, mogen hetzelfde doen hopen: dat - eenmaal de schikking met Belgie tot stand gebragt zijnde - van de tegenwoordige krachtontwikkeling ook dan nog, ten meeste nutte zal worden gebruik gemaakt. Men mag, met den meesten grond, van de verlichte zorgen van onzen zoo zeer geeerbiedigden Admiraal en Kolonel Generaal verwachten, dat ook nu reeds de voorbereidende maatregelen worden beraamd, waardoor eenmaal het leger, op de meest doeltreffende wijze, op den voet van vrede zal kunnen teruggaan. Doeltreffend moge hier genoemd worden: *het juist aanwenden der eenmaal bestede kapitalen*, en het zoodanig samenstellen van het rustende leger - onder welken naam dan ook - dat het ook daarna nog steeds gereed blijve, om op den eersten wenk, wederom ter verdediging van den geboortegrond de wapenen te kunnen opvatten. Dan nog zullen, tot in de verste tijden, de geofferde kapitalen hooge interessen aan den staat en aan de natie opbrengen!

Om tot dit doel te geraken, zal er ondertusschen veel - ja zeer veel moeten gedaan worden. Bovenal zal de kern van het nationale leger - de schutterijen namelijk - eene geheel andere inrigting vereischen. De overige wapenen, uit andere grondstoffen te zamengesteld, zijn - wat de hoofdzaak betreft - bij ons tot eene aanmerkelijke hoogte geklommen, en zullen gewis, wat hunne inwendige vorming aangaat, met volhardende medehulp van

hooger en lageren, nog daár verbeteren, waar zij er bij ons voor vatbaar zijn.

De schutterijen evenwel, zondigen in hare eerste samenstelling, en deze is wettelijk bepaald. Alles wat hierin ligt opgesloten, zal, en wel om deze reden - om van geene andere te spreken - bezwaarlijk te veranderen zijn. De alvermogende tijd zal ook hierin ten goede moeten werken; deze zal tevens den geest van het volk meer en meer doordringen van de noodzakelijkheid, om de schutterkorpsen ten allen tijde gereed te houden; dezelve zuiver Nederlands zamen te stellen, en ook hierdoor zullen de beste grondbeginselen tot eene algemeene volkswapening, wanneer de nood dringt, bij datzelfde volk ingang vinden.

Zonder van de wettelijk bepaalde samenstelling der schutterijen te spreken, bestaan er bij dezelve echter gebreken, welke ook nu reeds bij hare te huis keer zouden kunnen verbeterd worden. De, in de maand Maart jl., gehouden algemeene legerschouwing, heeft gewis aan het Departement van Oorlog, hieromtrent genoegzame inlichtingen en punten van vergelijking opgeleverd. Het zoude echter ongepast zijn, hierover thans uit te weiden. Te meer daar men ons verzekerd, dat er reeds eene reorganisatie der schutterijen in gereedheid is, om bij eene eventuele schikking met Belgie, in werking te komen - zelfs, dat de hiertoe betrekkelijke benoemingen reeds zijn uitgevaardigd. *Spectator* vermeent echter, bij deze gelegenheid eenige aanmerkingen te mogen maken, die voornamelijk hierop nederkomen:

Indien de landelijke schutterij afgezonderd blijft van de stedelijke, zal eene der hoofdgebreken van de eerste voortduren en de laatste verre in waarde verminderen!

Algemeen is het erkend, dat bij de landelijke schutterij de grootste bezwaren zijn ontstaan, door het dikwerf volslagen gebrek aan geschikte voorwerpen voor

de onderofficiers- en korporaals-dienst. Langzamerhand is zulks wel eenigzins verbeterd - dank zij den zoo uitmuntenden geest der schutters en den ijver der officieren - dan wie weet niet dat ook *nu* nog veeltijds de eigenlijke kaders, niet die hulp aan de officieren kunnen verleenen, welke de dagelijksche dienst vordert, en, zonder dewelke, alles, op laatstgemelden nederkomt. De maatschappelijke stand der eerstgenoemden, maakt het hun bezwaarlijk bevelen te geven en zich te doen gehoorzamen; hunne geringe en veeltijds nietsbeteekende algemeene kundigheden, zijn daarenboven dagelijksche struikelblokken. Door beide oorzaken ontbreekt het hun aan het noodige zelfvertrouwen. Zij weten daardoor evenmin hoogschatting van hunne personen bij hunne minderen in te boezemen, en zijn dus in vele opzichten niet in staat, krijgstuicht en ondergeschiktheid te doen handhaven.

Met grond kan men echter verwachten, dat op andere plaatsen als het platte land - namelijk in de steden - een genoegzaam aantal voorwerpen, geschikt tot onderofficier of korporaal, zullen gevonden worden, ten minste genoegzaam om de ontbrekende bruikbare voorwerpen voor den onder-officiersstand ten platten lande aan te vullen. In de steden toch, zal de fatsoenlijke en goed gezeten burgerstand, meer dan voldoende voorwerpen aanbieden, geschikt om - ten eersten door hunne kundigheden en opvoeding, en ten anderen door hunnen rang in de maatschappij - die achting in te boezemen, zoo hoogst noodig om de ware ondergeschiktheid van de minderen, aan hunne meerderen, te kunnen vorderen.

Zullen nu deze hier bedoelde jongelingen gebezigd kunnen worden tot de dienst der landelijke schutterij, dan moet deze met de stedelijke ineengesmolten worden. Hiertoe moeten voor de kleine steden, de omliggende gemeenten, met de stad zelve, eene schutterij uitmaken; zoodanig dat b. v. elk bataillon uit twee stedelijke en vier landelijke kompagnien besta; dit alles toegepast op de eerste en tweede ban. Voor de kleinere steden, brenge men halve bataillons, doch steeds kompagnien van verschillende oorsprong. De voordeelen van eene zoodanige zamenstelling vallen van zelve in het oog. Hierdoor zoude tevens komen te vervallen de gebrekkige zamenstelling van vele der tegenwoordige stedelijke bataillons, dikwerf uit even zoo vele steden getrokken als er kompagnien bestaan. — Onbekend met elkander, en in het oogenblik van gevaar onder eenen bevelhebber gebragt, mist zoodanig korps die eenheid, in elk onderdeel eens legers zoo onontbeerlijk.

Wij moeten dit onderwerp vooreerst aan nadere overdenking overlaten. Te groot is ondertusschen het nut hetwelk de schutterijen aan het vaderland bewezen hebben, dan dat men ook slechts in het geringste deze korpsen zoude veronachtzamen, en daardoor den nu bestaanden heilzamen geest uitdooven. Zij zijn voortaan een der hoeksteenen van ons staatsgebouw; doch zullen zij het blijven, dan moet plaatselijk en gewestelijk aan het algemeene belang opgeofferd worden.

Een ander onderwerp der toekomstige zamenstelling van het leger, eener rijpe overweging waardig, is het groot aantal paarden, thans het eigendom van het rijk. Bij de overgang van den voet van oorlog op dien van vrede, zal ook hierin het leger eene aanmerkelijke wijziging moeten ondergaan. De kavallerie zal de tegenwoordige sterkte nimmer kunnen behouden, al ware het dan ook, dat het aantal regimenten en afdeelingen - zoo als wenschelijk is - niet verminderde.

Zal men nu de paarden van dit wapen, zoowel als die der artillerie, artillerie transport-trein, bagage-trein enz., voor zoo verre zij niet tot de sterkte op den voet van vrede behooren, verkoopen? Dan kan men voorzien, dat zulks zonder eenige prijshouding zal plaats hebben. Zou men, om dit voor te komen en om aan de verbetering der beredene troepen werkzaam te zijn, ter dezer gelegenheid geene proef kunnen nemen, met het in Pruisen sedert lang bestaande *Landwehr-stelsel*. Zoude ook onze paarden, niet als de hunne, aan de landlieden ter leen kunnen gegeven worden - de voeding en oppassing tegen het te doene werk rekërende, en, om onder behoorlijk opzigt staande - waartoe oude brave doch voor de velddienst niet meer geschikte kavallerie officieren konde gebezigd worden - steeds gereed te doen zijn, bij de korpsen terug te komen?

Voor de ligte kavallerie moge het zwaarigheden opleveren; er zijn echter gegronde redenen om te gelooven dat door eenen dergelijken maatregel voor de zware kavallerie, artillerie en trein, zoowel het belang der schatkist, als het welzijn van de dienst zou kunnen bevorderd worden; terwijl in alle gevallen, daardoor eene anders gewis nietige verkoopprijs wordt vermeden en bij een mogelijk mislukken dezer *Landwehr* proef voor de kavallerie, door het achtereenvolgend en met tusschenpozing verkoopen der overtollige paarden de prijzen aanmerkelijk zouden verbeteren.

Slechts deze beide punten heeft *Spectator* vooreerst

willen aanstippen; wat echter het geheele onderwerp zelve betreft, zijn er nog vele punten, die eene ernstige overweging verdienen, doch welker aanraking men voor als nog als ontijdig zoude kunnen beschouwen. Intuschen zal het toekomstig lot van het leger steeds de aandacht van *Spectator* bezig houden; terwijl de reeds ontvangene en nog te gemoet geziene bijdragen en toelichtingen, dit onderwerp betreffende, hem stof zullen leveren tot de uiteenzetting der algemeene meening te dien opzichte.

VERVOLG

OP DE

AANMERKINGEN (1)

OVER HET VUREN DER HANOVERSCHE INFANTERIE,

VAN DEN MAJOR

JACOBI.

» Het onderwerp in de bedoelde *Aanmerkingen* behandeld, kan tot het gewichtigste der kleine taktiek gerekend worden; het zij mij derhalve vergund, hierbij het volgende te voegen;

» De aard en wijze, waarop de Hanoversche infanterie vuurt, onderscheidt zich van de vroeger gebruikelijke wijze in tweederlei opzigt."

a) » Bij het *vaardig* maken wordt het geweer, op dezelfde wijze als bij het *vellen*, aan de rechterzijde gebragt, zoodat de greep der lade tegen de rechterheup gedrukt wordt, waardoor het geweer in eene bijna horizontale strekking naar den vijand gekeerd komt. (2) Het *aanleggen* geschiedt alsdan *langzaam*, van onder af aan; terwijl het geweer gedurende deze beweging reeds op den vijand gericht en de man in staat is, zeer gemakkelijk zijn doel te nemen."

b) » Nadat het kommando-woord: *a a n*, is uitgesproken, staat het elk man vrij, af te drukken, zonder dat er *v u u r* gekommandeerd wordt."

» Deze handelwijze berust niet blootelings op eene van grond ontbloote bespiegeling; maar het nut daarvan heeft men in verschillende veldtogten bewaarheid gevonden. Zij werd reeds door

(1) Vid. n°. 18.

(2) » De monding van het geweer blijft eenigzins opwaarts, om deze wijze van *vaardig* maken ook zonder gevaar in het *quarré* te kunnen aanwenden, hetwelk - bij de Hanoversche infanterie vier man diepte - gevormd wordt, en bij welke de beide voorste gelederen nederknielen. Hierdoor is de beweging van het *vaardig* maken gelijk met de beweging van het *vellen*. Bij het *aanleggen* brengt de rechterhand de kolf het eerste in de hoogte, waardoor het geweer eene horizontale strekking verkrijgt."

den Engelschen Generaal *Moore*, bij de, onder zijn bevel staande, infanterie-brigade, welke uit het 43ste, 52ste en 95ste regiment bestond, waargenomen. Deze brigade maakte een gedeelte uit der divisie lichte troepen van het leger des hertogs van *Wellington*, en stond met deze divisie meerdere jaren onder de bevelen van den tegenwoordigen Hanoverschen Generaal der infanterie von *Alten*. Hij, die met de geschiedenis der veldtogten van den Hertog van *Wellington* eenigzins bekend is, zal zich herinneren, aan hoe vele veldslagen en gevechten deze lichte divisie heeft deel genomen. Daar nu bij alle gelegenheden, deze nieuwe wijze van vuren als zeer voordeelig erkend werd, voerde de Generaal Graaf von *Alten* dezelve - voor het uitbreken der vijandelikheden in het jaar 1815 - in, bij de vijf Hanoversche bataillons, welke eene brigade van de, door hem gekommandeerde 3de divisie, vormden. Ook hier beschouwde men deze wijze van vuren als zeer voordeelig; bijzonderlijk waren vier dezer bataillons in de gelegenheid, dezelve met een goed gevolg, tegen de herhaalde aanvallen der Fransche kurassiers, aan te wenden, wien het niet konde gelukken - in weerwil van de door hen aan den dag gelegde dapperheid, in de *quarrés* in te dringen. (3) Ten gevolge dezer ervaringen, werd de bedoelde wijze van vuren bij de Hanoversche infanterie ingevoerd."

» Het wezenlijke dezer verandering berust op de wijze van *vaardig* maken en het aanleggen, en bragt - geheel afgescheiden van de vraag, of het doelmatiger zij *v u u r* te kommanderen of niet - vele nog niet genoegzaam erkende voordeelen mede. Daaronder behooren voornamelijk:

a) » Wanneer op de vroeger gebruikelijke wijze *vaardig* gemaakt wordt - waarbij het geweer loodrecht in de hoogte gericht is - dan wordt het tweede gelid - vooral, wanneer de manschappen eenigzins gedrongen staan - dikwerf gehinderd de geweren door de openingen van het voorste gelid heen te brengen, en vuurt daarbij veeltijds in de lucht. Eene aandachtige beschouwer zal dikwerf, in vredetijden, de gelegenheid gehad hebben

(3) » Omtrent het chargeren dezer kurassiers, welker goeden roep genoegzaam gestaafd was, dienen de volgende aantekeningen. De aanval des vijands was zoo ernstig gemeend, dat, niettegenstaande het ter rechter tijd aangebrachte geweervuur derzelve linie brak, zij echter niet tot omkeeren gedwongen werden. De geheele massa chargeerde verder, doch tusschen de *quarrés* door; wordende zij eerst door de kavallerie der tweede linie tegengehouden. Enkele kavallerie-gevechten hadden daarop vóór de *quarrés* plaats. In de nabijheid der *quarrés* was eenig geschut opgesteld; toen nu de kavallerie deze bijna bereikt hadden, trokken de artilleristen met hunne laadgereedschappen in de *quarrés* terug. Een hunner, die met het rigten van zijn stuk bezig was, had hiervan niets bemerkt en bleef terug. Een knassier reed op hem af en hieuw naar hem - de artillerist wierp zich onder het stuk, en kwam na den aanval zonder letsel van onder hetzelfde te voorschijn. Eenige paarden waren zoo nabij onze troepen nedergestort, dat men voor de herhaling van den aanval de mantelzakken losmaken en in de *quarrés* brengen konde.

zulks op te merken. Wordt het geweer echter bij het vaardig maken in eene horizontale strekking gebragt, dan overwinnen de manschappen deze moeilijkheid veel gemakkelijker. Al vuren nu ook enkele manschappen hunne geweren, zonder vooraf behoorlijk aangelegd te hebben, af, dan is de monding evenwel naar den vijand gekeerd, en de waarschijnlijkheid om te treffen is altijd veel grooter, dan wanneer de kogel te hoog vliegt."

b) » De soldaat kan dan eerst behoorlijk rigten, wanneer hij zijn geweer van onderen op, op het te treffen voorwerp brengt. De mogelijkheid, om in rij en gelederen goen te kunnen rigten, wordt echter overal zeer in twijfel getrokken. Wanneer echter de manschappen in het schijf-schieten, een doelmatig onderrigt genoten, en door langdurige velddienst eenige omzigtigheid en koelbloedigheid verkregen hebben, dan kan men het redelijk goed rigten in rij en gelederen niet voor onmogelijk verklaren. Ook zien wij elk jager, op gelijke wijze, op het wild aanleggen, zoo als het de Hanoversche infanterie geleerd wordt. De tirailleur, welke naar willekeur kan schieten, zal men nimmer, of ten minste zeldzaam, vaardig zien maken, op de vroeger gebruikelijke wijze. Ook moet het den onbevooroordeelden beschouwer zonderling voorkomen, wanneer hij, bij het vuren — bij welke men in eenen bepaalden tijd het grootst mogelijk aantal kogels in den vijand brengt — de geweren eenen grooten omweg door de lucht ziet maken, om in de rigting van den vijand te komen."

c) » De bij de Hanoversche infanterie aangenomene wijze van *vaardig* maken en *aanleggen*, is zeer eenvoudig. Twee bewegingen — namelijk het *vellen* en het *vaardig* maken — worden tot ééne beweging gebragt, zoodat daardoor het onderwijs vereenvoudigd wordt.

» Het zal dus, naar mijn inzien, niet meer betwijfeld worden, dat de, bij de Hanoversche infanterie in gebruik zijnde wijze van *vaardig* maken en *aanleggen*, vele voordeelen in zich bevat. Zal men ook nu niet de tweede verandering: door welke het kommando *v u u r* afgeschafte is, voor doelmatig kunnen houden? De schrijver der bedoelde *Aanmerkingen* geeft hierop een toestemmend antwoord. Het zij vergund deszelfs gronden daartoe nog eenmaal te herhalen, en tot volle bevestiging derzelve, nog eenige aanmerkingen te voegen. Men geeft voor:

a) » De kommandant houdt het *vuur* langer in zijne magt, wanneer hetzelve, na het *aanleggen*, niet zonder kommando mag geschieden. Dit voorgeven is door den bedoelden schrijver reeds breedvoerig wederlegd, en hetzelve was daarenboven onbeduidend. Men neme aan: dat het kommando: *a a n!* hetzelfde als: *v u u r!* beteekent; dan heeft er geene verandering plaats. Geloofst men echter eenen vijand voor zich te hebben, die zich door bedreigingen laat afschrikken (b. v. eene kavallerie, die om te verontrusten en niet om in te houwen, schijnt te komen aanrijden), dan blijve men met geschouderde geweren staan, en dreige, door *vaardig* te maken. Dit zal — wanneer bedreigingen overal helpen — dezelfde werking doen, als het vroegere *vaardig* maken. Men verhaalt van een bataillon Russische infanterie, dat hetzelve eenen kavallerie-aanval (d. i. dreiging der

kavallerie) met het geweer aan den voet afwachtte, en dat de kavallerie omkeerde, toen het bataillon de geweren schouderde."

b) » Wanneer enkele manschappen vroeger dan de anderen vuren, dan worden daardoor de neven- en achterstaande manschappen in het rigten verhinderd, waardoor er minder kogels in het doel komen; dan wanneer er *v u u r* gekommandeerd wordt. Proefnemingen met kleine afdeelingen zouden zulks bewezen hebben. Dit is zeer wel mogelijk; men moet echter met de gevolgtrekkingen, welke men uit de slotsommen van proefnemingen opmaken wil, zeer voorzigtig zijn. Op die slotsommen hebben maar al te dikwerf de bedoelingen van hen, welke de proeven leiden, eenen zeer beduidenden invloed, en aan weinig menschen is het gegeven, een doorgaande onpartijdige opmerker bij zulke proefnemingen te zijn. Het is zeer natuurlijk, dat er meer schoten zullen treffen, wanneer er afgedrukt wordt, als de geweren gezamenlijk op het doel gerigt zijn, dan wanneer er deelsgewijze afgeschoten wordt, zonder dat de geweren de behoorlijke rigting hebben. Wanneer nu eenige manschappen, zonder naar eisch gerigt te hebben, door het vroeger afvuren van anderen zich laten verleiden af te drukken, dan is het waarschijnlijk dat hunne schoten niet treffen. Wanneer zij echter zich daaraan niet storen, maar wachten tot dat zij behoorlijk aangelegd hebben, dan zullen vermoedelijk — al worden zij ook door kruiddamp of andere oorzaken in het rigten verhinderd — even zoo vele kogels treffen, als wanneer er *v u u r* gekommandeerd wordt. Want, in het laatste geval, is eene eigenlijke goede rigting ook niet mogelijk, en het treffen hangt in dit geval af van de min of meer goede rigting, welke de manschappen aan hunne geweren geven."

» Het volgende moge voor doelmatig, tot het daarstellen van vergelijkende proefnemingen beschouwd worden. Men neme twee ploegen, zamengesteld uit lieden, welke reeds in het schijf-schieten geoefend zijn. Men stelle alsdan vier schijven neven elkander, opdat de vurende afdeelingen of ploegen niet te klein worden. Laat alsdan in 't visier-schot vuren; de eene afdeeling op het kommando van *v u u r*, de andere niet. Men make echter de laatstbedoelde afdeeling bekend, dat men onderzoeken wil, of zij niet meer kogels in de schijf schieten zullen, wanneer men het oogenblik om af te drukken aan hen-zelfen overlaat, of wanneer men *v u u r* kommandeert; men stelle daarbij de manschappen zoo ruim mogelijk in het gelid, en waarschuwe hen, zich niet door het mogelijke vroeger vuren van enkele manschappen in het behoorlijk rigten te laten hinderen, al was het ook dat hunne schoten later dan de overige volgden. Men geve daarbij het kommando elker afdeeling aan één officier, en zoo mogelijk aan dezulke, die voor doelmatig houdt datgene, wat hij gelast is uit te voeren. Men late overigens 15 tot 20 patronen verschieten; telkens vijf patronen achter elkander, zonder tusschenpozing, en herhale deze proefneming in verschillende tijden."

» Wanneer nu ook bij zoodanige proeven, die met aanwending van het kommando *v u u r* meer treffende kogels opleveren, dan kan daaruit nog geene zekere gevolgtrekking voor eene ge-

lijke uitwerking van het vuur van een geheel bataillon, in het werkelijke gevecht, opgemaakt worden. De kommanderende officier eener kleine afdeling moge in staat zijn, het juiste oogenblik te treffen, dat de geweren in eene goede rigting liggen, om het kommando vuur uit te spreken; bij een geheel bataillon is zulks bijna onmogelijk. Sterke tegenwind, het gedruisch van het gevecht, het nedervallen der gesneuvelden, het uitreden der gekwetsten, maken een gelijktijdig vuren ondoenlijk. Ook dan wordt er even zoo gehandeld, alsof er geen vuur gekommandeerd wordt. Deze omstandigheid dient dan gelijktijdig tot wederlegging van den 3den grond, tot het bijbehouden van het kommando, namelijk:

c) » dat het vuur gelijktijdig geschiedt. In vele omstandigheden zou men echter het beweren, dat het vuur — wanneer het gelijktijdig plaats heeft, meer dan wanneer hetzelfde verdeeld na elkander volgt — eenen grooter morelen indruk op den vijand maakt, voor juist moeten aannemen. Niet minder juist kan men het beschouwen, dat de rustige houding des vijands, in één oogenblik, op eene harde proef gesteld wordt, wanneer een zeker aantal dooden en gekwetsten op eenmaal uit zijne gelederen wegvallen, dan wanneer ditzelfde aantal met tusschenpoozingen uit het gelid verdwijnt. Evenwel is het verschil eener zoo gelijk mogelijke salvo, en het tijdsverloop, waarin de schoten, op de nieuwere wijze, vallen, te onbeduidend, om groote verschillende uitkomsten te kunnen geven. De wederleggings-gronden, tegen dit voorgeven, van den schrijver der bovenbedoelde *Aanmerkingen*, namelijk: dat de vuren bij de Hanoversche infanterie — ingevolge de nieuwe voorschriften — even gelijktijdig als de vroegere in gebruik zijnde wijze, plaats hadden, zou echter een bewijs bevatten, dat de manschappen niet gerust het oogenblik afwachten, tot dat zij goed aangelegd en gerigt hebben; want het is niet mogelijk, dat dit bij vele honderden gelijktijdig plaats heeft. Het is echter mogelijk, dat het gelijktijdig vuren in vredes-oefeningen, te welluidend in de ooren van eenigen klinkt, en zij het daarom wenschten te behouden. Men kan echter evenmin het oordeel als onbillijk beschouwen, dat in de gelijktijdige salvo's iets *werktuigelijks* vindt, hetwelk niet met den geest van een doelmatig onderwijs in het gebruik der vuurwapenen overeen te brengen is.”

» Overigens is in het algemeen nog op te merken, dat de gezamenlijke gronden, tegen de Hanoversche wijze van vuren aangevoerd, uit den aard der zaken, slechts van eenig belang zijn bij de vuren, die op kommando moeten geschieden — op andere gelegenheden, zoo als b. v. bij het *twee-gelderden vuur*, zijn dezelve niet toepasselijk.”

» Geheel in overeenstemming met den schrijver van bedoelde *aanmerkingen*, zal men in het vuren op kommando eene merkelijke kwelling voor de soldaten vinden. Want hoe veel behoort er niet toe, om 600 tot 800 vingers in één en hetzelfde oogenblik — alsof zij aan eenen draad gebonden waren — in beweging te brengen. Hoe dikwerf mislukte dit verlangd gelijktijdig vuren; en wil men dit telkens overdoen en verbeteren, hoezeer wordt de algemeene opmerkzaamheid dan niet nutteloos bezig gehou-

den. Of de man goed aangelegd heeft of niet, dat is onverschillig. Hij moge er zelfs niet aan denken; alleen zijne ooren en vinger durven teeken van leven geven. Bij elk vuur — vooral bij inspectien — worden officieren en manschappen in vrees gehouden! Van eene halve seconde hangt de goede roep van het bataillon af, en naar dezen maatstaf wordt lof of berisping uitgedeeld. En waartoe dient dit alles? Zoude men ook hierbij bedoelen, om de opmerkzaamheid der manschappen geheel op het kommando-woord te vestigen en van de vijandelijke kogels af te trekken? Dit zou ten minste een grond zijn. Naar de ingeboren aandrift tot zelfbehoud gerekend, zou het echter natuurlijker schijnen, den vuurspuwenden vijand liever tot stilzwingen te brengen, wanneer men hem behoorlijk op het visier genomen heeft, dan op het kommando te wachten, dat welligt in het oogenblik klinkt, in hetwelk men overtaigd is niet te treffen. Of zoude het den ultra-drilmesters bedroeven, dat hun, door het wegvallen van het kommando-woord vuur, de gelegenheid benomen wordt te toonen, op welk eene hoogte zij het mechanismus van het soldaten-wezen en het *appel* onder hunne onderhoorigen hebben weten te brengen. Deze moge zich dan met de overtuiging troosten, dat het zekerste *appel* — dat ook daar steek houdt, alwaar met ijzeren dobbelsteenen geworpen wordt — op onderlinge achting en vertrouwen berust.”

Dit onderwerp, ook in het vorig nummer behandeld, is naar *Spectators* inzien belangrijk genoeg, om stoffe tot nadere bespiegeling en profneming voor onze infanterie-officieren op te leveren. Het bijeen zijn van meest alle infanterie-korpsen zal daartoe gelegenheid genoeg geven; terwijl *Spectator* zich met vele der hoofdgronden, voornamelijk in het laatste vertoog voorgedragen, heeft kunnen vereenigen.

ZAMENSTELLING

DER

Fransche Artillerie

SEDERT DE ORGANISATIE VAN 1830.

(Overgenomen uit het *Oestreichische Militärische Zeitschrift, Jahrgang 1832, erstes heft.*)

De Fransche artillerie bestaat uit 11 regimenten, elk derzelve uit 3 rijdende en 13 batterijen (campagne) voet-artillerie, en in oorlogstijd daarenboven eene depot-kompagnie. Van de laatst-gemelde 13 batterijen zijn er, op den voet van vrede, ten geringste genomen, 6 batterijen met paarden voorzien, en worden » *batteries montées*” genoemd. Op den voet van oorlog kan elk dezer batterijen eene vereeniging van 6 vuurmonden bedienen. De andere batterijen artillerie te voet, bestemd voor de dienst der parken en vestingen, hebben noch paarden, noch het hiertoe benoodigd personeel. Voor de parkdienst zijn afzonderlijke escadrons trein bestemd.

Het gewigt der kaisson, geladen en uitgerust, zonder de manschappen mede te rekenen, bedraagt:

Voor kanon à 12 ♂	3054 ♂	Wweener gewigt.
— — — — 8 —	3150 —	— — — — —
— — — — houwtiser à 6 dm	3060 —	— — — — —
— — — — — 24 ♂	3041 —	— — — — —

Bij de bewegingen in draf zitten — bij de artillerie te voet — 3 man op de voorwagenkist der kaisson en 3 man op de achterkist.

OVERZIGT

VAN EENIGE DER VOORNAAMSTE

Militaire Tijdschriften. (§)

II.

ALGEMEINE MILITÄR-ZEITUNG.

August 1832. (N°. 61—69.)

Dit algemeen in Duitschland en ook elders gelezen tijdschrift, heeft hetzelfde doel en strekking als de *Militaire Spectator*, doch wijdt deszelfs nummers hoofdzakelijk aan alle wijzigingen en veranderingen, welke bij de meest bekende staande legers voorvallen. Sedert eenige maanden, zijn bijzonder krijgskundige onderwerpen, slechts zeldzaam daarin behandeld geworden, terwijl deszelfs kolommen, voor het grootste gedeelte gevuld waren met de verslagen der *Ständische verhandlungen* over militaire zaken, *budgets bepalingen* enz. uit de meeste Deutsche staten, die van Frankrijk, Engeland enz. De nummers in de afgelopen maand verschenen, bevatten hoofdzakelijk:

Über das Militär budget von Kurhessen; das recrutirungsgesetz enz. *Einrichtung des Dienstes in den Militär Spitälern in Frankreich. Sitzung des unterhauses von 26 und 27 Juli in Grosz-Brittannien, über die körperlichen zuchtigungen beim Heere; Vorschläge zur Ersparnisse bei den ausgaben für die armee* enz. Verder twee artikels, welke *Spectator* van voornemen is aan zijne lezers mede te deelen, namelijk: *Über die zweckmässigste einrichtung des kriegswesens in den staten des Deutschen bundes: en über den Nutzen der sogenannten Feldmanövers*. Het voornaamste militaire nieuws, in de nummers 61 tot 69 voorkomende, heeft *Spectator* reeds in eenige zijner verschenen nummers, onder het rubriek *Vreemde Legerberigten*, gegeven. Voor het Nederlandsche leger heeft dit tijdschrift, in de afgelopen maand, weinig belangrijks opgeleverd.

(§) *Spectator* is geraden, telkens een *overzicht* of *revue*, over het een of ander nieuw uitgekomen tijdschrift, te geven, ten einde de Nederlandsche militairen bekend te houden met de vreemde *militaire litteratuur*. Aan deze raadgeving volgaarne gevolg gevende, neemt hij de vrijheid zijne lezers het belang daarvan onder het oog te brengen. Zulks bespaart hun de onkosten van het aanschaffen veler vreemde militaire tijdschriften, die

over het algemeen hoog in prijs zijn; terwijl hij zich de taak heeft opgelegd, de ook voor ons belangrijke onderwerpen in de voornaamste vreemde militaire bladen voorkomende, gedeeltelijk of in hun geheel in zijne nummers mede te deelen. Deze, met zijne fondsartikelen vereenigd, zullen zijne nummers in belangrijkheid doen stijgen, terwijl hij, te beginnen van N°. 21 af, een nieuw *rubriek* zal openen, onder den titel *Album* voor *tafereelen uit de krijgsgeschiedenis en uit het krijgsmansleven; levensschetsen en romantische verhalen, den soldatenstand betreffende*.

NECROLOGIE.

Nauwelijks had *Spectator* eene laatste, maar opregte, hulde aan de nagedachtenis van den verdienstelijken en algemeen betreunden Generaal VOET toegebracht, of hij werd op nieuw in de, voor hem droevige, gelegenheid gesteld, een *vergeet hem niet*, op het graf van één van deszelfs verdienstelijkste leerlingen te planten.

F. P. GISIUS NANNING, welke, in zijnen vereerden leermeester een voorbeeld van verhevene deugd en wetenschappelijke kennis ter navolging gevonden had, volgde hem spoedig in betere gewesten.

In den nacht van den 4den September, werd hij te *Medemblik*, aan eene geliefde gade, vier jonge kinderen, zijne tabrijke vrienden en zijnen nuttigen werkring ontrukkt.

In het jaar 1798 geboren, wijdde hij zich reeds vroegtijdig aan een werkzaam, wetenschappelijk leven; en, in militaire dienst, aan zijnen koning en het vaderland. In de koninklijke artillerie- en genie-school, voor zijne bestemming opgevoed, onderscheidde hij zich reeds in den aanvang zijner loopbaan door vele beminnelijke hoedanigheden, door regtschapenheid, vlug verstand en onvermoeide werkzaamheid. Door de natuur met eenen gelukkigen aanleg — welke door wetenschappelijke en letterkundige studie verder werd aangekweekt — begaafd, ontwikkelde hij zich meer en meer, en deed zich bij verschillende gelegenheden als een der uitstekendste elèves van de militaire school kennen. Den 25ste Junij 1819 tot tweeden luitenant-ingenieur benoemd, was hij slechts eenen korten tijd van de school afwezig, toen zijne kundigheden hem aldaar terug deden roepen, om als leeraar in de *wis- en vestingbouwkunde* op te treden. Met dien zelfden ijver, die hem vroeger gekenmerkt had, wijdde hij zich aan zijne nieuwe betrekking toe, en oogste de schoonste vruchten, voor zijnen gestadigen arbeid, in de vorderingen zijner leerlingen.

Het fransche leerboek over de *Vestingbouwkunde* van SAVART, werd door hem in het Nederduitsch vertaald en voor eenen leercursus ingerigt. Later schreef hij, tot dat zelfde einde, een oorspronkelijk werk over de *werkdadige meetkunst*, welks verdienste door het algemeen gebruik den toets der ondervinding heeft doorgestaan. In dien tusschentijd had hij zich ook als een begaafd en bevallig dichter doen kennen. Zijn *bundel gedichtjes*

en eenige andere losse dichtstukjes, in den *Nederlandschen Muzen-Atlas* opgenomen, zijn in veler handen, en worden op hoogen prijs gesteld. Na eenige teleurstellingen werd hij den 21sten Julij 1828 tot 1sten luitenant-ingenieur bevorderd en nog in dat zelfde jaar werd hij, bij koninklijk besluit, benoemd, tot fungerend kapitein-ingenieur aan de Koninklijke Militaire Akademie te Breda. Bij de tijdelijke oplossing der akademie in het jaar 1830, werd hij in de gelegenheid gesteld zijne kennis en ervaring in het werkdadige van zijn vak — bij het in staat van beleg stellen der vesting Breda — met onderscheiding ten toon te spreiden; doch werd uit deze wederom spoedig tot zijne vroegere betrekking, toen echter te Medemblik, teruggeroepen. Met wederzin verliet hij de plaats, waar gevaren dreigden, en bij welke zijne tot geestdrift gestegene vaderlandsliefde gehoopt had, ook andere blijken van zijne trouw, van zijnen moed en van zijn — door studie en ervaring aangekweekt — beleid te kunnen geven.

Reeds van zijn 22ste jaar af, leed hij van tijd tot tijd aan aanvallen van het *podagra*; welke aanvallen in de maand Maart II. zich heviger deden gevoelen; — ook van dat tijdstip heeft hij weinig gezonde uren gekend. In zijne vroege jeugd in de school der tegenspoeden opgevoed, had hij echter, door een eerbiedig vertrouwen op de Voorzienigheid, eene opgeruimde inborst weten te bewaren, doch in de laatste maanden van zijn nuttig leven, week zijne gewone vrolijkheid geheel. Eene onoverwinnelijke zwaarmoedigheid, uit zijnen pijnlijken toestand of andere oorzaken voortspruitende, scheen zijne kwaal te verergeren en in beweging te brengen; — dat eindelijk op de hersenen en het zenuwgestel geslagen, een einde aan zijn verdienstvol leven maakte. In zijn leven deugdzaam, ging hij als een waar Christen in betere gewesten over!

Sijl en zonder ophief diende hij als een voortreffelijk burger, ook buiten zijne militaire betrekking, den koning en het vaderland, en ook deze zijne, weinig bekende, werkzaamheden bragten goede vruchten voort, die zooveel te meer zullen gewaardeerd worden, naarmate thans de boom ligt geveld, waaraan zij rijpten. Ook met de beste overtuiging kan men uitroepen: dat het vaderland in GISIUS NANNING eenen voortreffelijken burger; de koning eenen getrouwen dienaar; het leger een allerverdienstelijkst officier; zijne gade en kinderen een voorbeeldig echtgenoot en vader, en de beoefenaren der dicht- en letterkunde eenen waardigen medearbeider verliezen.

Aan zijne nagedachtenis wijdt een warm vriend deze eenvoudige *vergeet hem niet!*

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN,
BIJ HET LEGER.

Door Zijne Majesteit zijn benoemd tot majoors bij de korpsen infanterie der staande armee, tot welke zij respectievelijk behooren: de kapitein W. de Villeneuve, van de 2de afd., en kom-

mandant bij toevoeging aan den bat.-kommandant van het 1ste bat. der 1ste afd. Noord-Hollandsche schutterij;

de kapt.-adj. W. F. Zürich, van de 5de afd., en kommandant bij toevoeging aan den bat.-kommandant van het 1ste bat. der 3de afd. Zuid-Hollandsche schutterij;

de kpts. B. J. C. Westenbergh en C. Müller, beiden van de 7de afd., en kommanderende de eerste het 3de bat. der 2de, en de andere het 2de bat. der 3de afd. N.-Brab. schutterij;

de kapt. D. Astrath, mede van de 7de afd., en kommandant bij toevoeging aan den bat.-kommandant van het 3de bat. der 4de afd. Zuid-Hollandsche schutterij;

de kapt. J. Roest, van de 10de afd., en kommandant van het 1ste bat. der 2de afd. Zuid-Hollandsche schutterij;

de kapt. G. B. van Bronkhorst, van de 13 afd., en kommandant van het 2de bat. der 2de afd. Groningsche schutterij;

de kpts. Jhr. J. F. de Mey en A. Dupuy, beiden van de 14de afd., en kommanderende de eerstgemelde het 2de bat. der 1ste afd. Groningsche, en de laatstgemelde het 2de bat. der 1ste afd. Noord-Brabandsche schutterij;

de kapt.-adj. T. Peuchen, van de 17de afd. en kommandant bij toevoeging aan den bat. kommandant van het 2de bat. der 4de afd. Zuid-Hollandsche schutterij; en

de kpts. A. Eichholtz en I. Thiel, beiden van de 18de afd., en kommanderende respectievelijk het 1ste bat. der 2de afd. Noord-Brabandsche en het 2de bat. der 2de afd. Zuid-Hollandsche schutterij;

Met verdere bepaling, dat de voornoemde hoofd-officieren in hunne tegenwoordige betrekkingen bij de mobiele schutterij zullen blijven.

Voorts:

De kapt. L. T. E. W. Baron van Boecop, van de 5de afd., gedetacheerd bij de koninklijke militaire akademie, en kommanderende het korps vrijwillige Groninger Jagers; en

de kapt. I. F. Dressel, van het algemeen depôt der landmagn. n°. 33; onder bepaling dat zij beiden tot nader order in hunne tegenwoordige betrekkingen zullen blijven; zijnde echter de majoor van Boecop eervol ontslagen uit die, welke hij tot dusverre bij de koninklijke militaire akademie heeft bekleed; en eindelijk

de kpts. B. van den Bosch en I. G. Meyer, beiden van de 7de afd., de eerstgemelde toegevoegd aan Z. K. H. den Admiraal en Kolonel-Generaal, en de laatstgenoemde adj. van den luit.-generaal Meyer; alsmede:

J. P. W. Hombach, van de 10de; I. D. Barre, van de 12de, en A. J. P. Storm de Grave, van de 14de afd., en respectievelijk adj. van den generaal der inf. Baron Chassé, den generaal-majoor George en den generaal-majoor Jhr. van Goedecke; zullende de vijf laatstgemelde majoors voorloopig in derzelve tegenwoordige dienstbetrekking blijven.

Nog zijn door Zijne Majesteit benoemd:

Bij het 1ste bat. veld-artill.: tot 1sten luit., de 2de luit. L. J. von Motz, van het bat.

Bij het bat. vrijwill. artill.: tot 1sten luit., de 2de luit. W. H. K. van Ingen, van het bat.; tot 2den luit., de kadet-serg. J. C. Verheye van Sonsbeek, van het bat.

Bij het 4de bat. art. nat. militie: tot 1sten luit., de 2de luit. T. Seelig, van het bat.

Bij het 6de bat. art. nat. militie: tot 1ste luit., de 2de luit. C. J. Keyzer en A. A. J. P. van Alphen, beiden van het bat.

Bij het bat. art. schutterij: tot 2den luit., de serg.-volontair B. J. de Lange, van het 1ste bat. veld-artillerie.

Tot intendant der tweede klasse bij het korps militaire administrateurs, de onder-intendant der eerste klasse J. W. Piepers;

Tot onder-intendant der eerste klasse, de kapitein-kwartiermeester Van Oosterhoudt, thans fung. onder-intendant der eerste klasse.